

KOMISJA DS. ORGANIZMÓW ZMODYFIKOWANYCH GENETYCZNIE

DOPgmo-0010-2/06

Warszawa, dnia 16 lutego 2006 r.

Pan

Prof. dr hab. Ludwik Tomiałojć

KOMITET OCHRONY PRZYRODY PAN

Instytut Biologii Roślin Uniwersytetu Wrocławskiego

ul. Kanonia 6/8, 50-328 WROCLAW

Szanowny Panie Profesorze,

W odpowiedzi na przesłane nam „Stanowisko KPO w sprawie upraw GMO i żywności z GMO” uchwalone podczas zebrania plenarnego w Krakowie 25.11.2005 r. Komisja ds. GMO przy Ministrze Środowiska pozwala sobie na przekazanie poniższych wyjaśnień i uwag dotyczących tego dokumentu, uzgodnionych podczas posiedzenia w dniu 16 lutego br.

Adres do korespondencji

Andrzej Aniol
Komisja ds.
Organizmów
Zmodyfikowanych
Genetycznie,
ul. Wawelska 52/54,
00-922 Warszawa

biotechnologia

2 (73) 20–24 2006

1. Prawne aspekty uchwał gremiów samorządowych w sprawie GMO

KOP PAN wskazuje na uchwały samorządów 15 województw, sprzeciwiające się wprowadzaniu żywności, pasz i upraw genetycznie zmodyfikowanych roślin na obszar swoich województw.

Komentarz Komisji ds. GMO:

W opinii Biura Prawnego Sejmu projekt uchwały w sprawie ustanowienia obszaru Rzeczypospolitej Polskiej strefą wolną od GMO:

– jest niezgodny z art. 87 Konstytucji, ponieważ wkracza w materię zastrzeżoną dla ustawy, naruszając obowiązujący system źródeł prawa,

– jest niezgodny z art. 69 Regulaminu Sejmu, ponieważ nie mieści się w żadnej z kategorii uchwał w tym spisie,

– w sposób nieuprawniony ingeruje w rozgraniczenie kompetencji władz: Sejmu i rządu (art. 10 Konstytucji) oraz rządu i samorządu terytorialnego (art. 148 pkt 6, art. 94 i art. 87 ust. 2 Konstytucji),

– jest sprzeczny z ustawą o organizmach genetycznie zmodyfikowanych i narusza konstytucyjną zasadę praw nabytych (art. 2 Konstytucji),

– jest niezgodny z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/18/WE oraz dyrektywą Rady 2002/53/WE w zakresie, w jakim wprowadza generalny zakaz upraw GMO.

– W analogicznej sprawie o ogłoszenie regionu Górnej Austrii jako wolnego od GMO Sąd UE w Luksemburgu (3 IX 2005) orzekł, że nie ma ono mocy prawnej, ponieważ jest pozbawione naukowych dowodów, które potwierdzałyby zasadność takiego kroku. (The EuropaBio website at <http://www.europabio.org>).

W związku z powyższym wprowadzenie w życie omawianych uchwał samorządów wojewódzkich jest praktycznie niewykonalne w świetle obecnie obowiązujących regulacji prawnych krajowych jak i UE.

2. Nielegalny import i uprawa GMO w Polsce

W stanowisku KOP zawarte są poniższe sformułowania:

- „protesty licznych organizacji pozarządowych wskazujące na zagrożenia powodowane wprowadzaniem GMO, a także najnowsze wyniki badań i obserwacji, również dotyczące Polski, wskazujące na niedopuszczalne lekceważenie zasad bezpieczeństwa konsumentów, zwierząt hodowlanych i zabezpieczenia środowiska przed nielegalnym i/lub nieświadomym wprowadzaniem do obrotu i uprawy roślin genetycznie zmodyfikowanych”.
- „wykryto już próby nielegalnego obrotu roślinami genetycznie modyfikowanymi w naszym kraju, wprowadzenia w mało przemyślany sposób eksperymentalnego uwalniania GMO do środowiska, a także nielegalnego (i prawdopodobnie nieświadomego) wprowadzania żywności z domieszką GMO na rynek krajowy. Istnieją również poważne obawy, że Polska staje się krajem nielegalnego tranzytu żywności i upraw GMO do państw poza Unią Europejską”.

Komentarz Komisji ds. GMO:

a. Na podstawie wykonanych 81 projektów badawczych z udziałem GMO w zakresie bezpieczeństwa biologicznego Komisja Europejska oświadczyła, że rośliny GMO nie tylko nie są zagrożeniem, ale pod wieloma względami są wręcz bezpieczniejsze niż standardowe rośliny. [Firoz Amijee, Pioneer Overseas Corporation and European Network of GMO Laboratories, United Kingdom, Brussels, 11-13.11.2002]. Ponadto, zgodnie z Ustawą z dnia 11 maja 2001 r. o warunkach zdrowotnych żywności i żywienia (Dz. U. z 2005 r. nr 31, poz. 265 ze zmianami) Główny Inspektor Sanitarny jest organem właściwym do wykonywania czynności dotyczących żywności genetycznie zmodyfikowanej (art. 12 a,b, c). Dlatego byłoby wskazane, aby KOP poinformował GIS o znanych sobie wynikach badań wskazujących na łamanie przepisów o GMO.

b. Komisji ds. GMO nie są znane fakty opisane w powyższym fragmencie stanowiska KOP. Komisja byłaby wdzięczna za przedstawienie bliższych szczegółów, pozwalających na zbadanie sprawy i ewentualne podjęcie działań pozostających w kompetencji Komisji.

3. Brak uregulowań prawnych

Uwagi w stanowisku KOP:

- „**Tworzymy dopiero system prawny (spóźniona nowelizacja ustawy o GMO), system administracyjny (odpowiednie organy kontrolne) i system monitoringu (laboratoria referencyjne).**

Komentarz Komisji ds. GMO:

Nie można zgodzić się z takim stanowiskiem, bowiem od kilku lat obowiązują uregulowania prawne zbieżne z normami Unii Europejskiej. Zasadnicze polskie uregulowania prawne w zakresie biotechnologii są następujące:

- 22.06.2001, ustawa „O GMO” [Dz. U., 25. 07. 2001, nr 76, poz. 811];
- 23.08.2001, ustawa „O paszach” [Dz. U., 25. 10. 2001, nr 123, poz. 1350];
- 11. 05. 2001, ustawa „O warunkach zdrowotnych żywności i żywienia (Dz. U., 2005, nr 31, poz. 265 ze zmianami);
- 20. 04. 2004, ustawa „O rolnictwie ekologicznym” (Dz. U., 2004, nr 93 poz. 898).

Ustawa „O GMO”, która ma zasadnicze znaczenie, jest zgodna i powstała na podstawie następujących dyrektyw Wspólnot Europejskich:

- 1) 90/219/EWG z 23 kwietnia 1990 r. w sprawie ograniczonego stosowania mikroorganizmów zmodyfikowanych genetycznie (Dz. U. WE L 117 z 08.05.1990),
- 2) 98/81/WE z 26 października 1998 r. zmieniającej dyrektywę 90/219/EWG w sprawie ograniczonego stosowania mikroorganizmów zmodyfikowanych genetycznie (Dz. U. WE L 330 z 5.12.1998),

3) 2001/18/WE z 12 marca 2001 r. w sprawie zamierzonego uwalniania do środowiska organizmów zmodyfikowanych genetycznie i uchylenia dyrektywy 90/220/EWG (Dz. U. WE L 106 z 17.04.2001).

Ustawa o organizmach genetycznie zmodyfikowanych transponuje również zagadnienia przewidziane w **Protokóle kartageńskim o bezpieczeństwie biologicznym**, w tym **zasadę przezorności** [„ (...) Kto podejmuje działalność, której negatywne oddziaływanie na środowisko nie jest jeszcze w pełni rozpoznane, jest obowiązany, kierując się przezornością, podjąć wszelkie możliwe środki zapobiegawcze (...)”].

Do zasadniczej ustawy „**O GMO**” opracowane zostały rozporządzenia wykonawcze dotyczące:

- „Oceny zagrożeń dla zdrowia ludzi i środowisk” (Dz. U., 2002, nr 107, poz. 944);
- „Funkcjonowania Komisji ds. GMO” (Dz. U., 2002, nr 19, poz. 196);
- „Badań i wydawanie opinii w dziedzinie GMO” (Dz. U., 2002, nr 73, poz. 674);
- „Listy organizmów patogennych oraz ich klasyfikacji” (Dz. U., 2002, nr 212, poz. 1798);
- „Wzorów wniosków dotyczących zgód i zezwoleń” (Dz. U., 2002, nr 87, poz. 797).

Szczególne znaczenie dla rozwoju biotechnologii ma ustawa regulująca zagadnienia własności intelektualnej: Dz. U., z 17.07.2002 r., nr 108, poz. 945.

Planowana nowa regulacja dotycząca GMO jest nieco opóźniona, ale nie powoduje to w żadnym stopniu gorszej ochrony, gdyż planowane zmiany w ustawie nastawione są głównie na zniesienie niepotrzebnych formalności biurokratycznych.

4. Rozważania ekonomiczne

W stanowisku KOP:

„Te małe gospodarstwa stanowią przedmiot troski KOP PAN, bowiem właśnie one, dzięki utrzymaniu niezwykle bogatej ekosystemów w przestrzeni, utrzymują tak poszukiwane w Europie walory przyrodnicze, bogactwo gatunków i ekosystemów, oraz malownicze krajobrazy. Wszystko to może ulec degradacji po wprowadzeniu na masową skalę żywności genetycznie modyfikowanej. Znikną produkty ekologiczne, bowiem koegzystencja upraw GMO i upraw ekologicznych nie jest możliwa, niemożliwe jest również utrzymanie w dłuższej perspektywie czasowej utrzymanie bogatej i urozmaiconej struktury krajobrazu, który tak bardzo przyciąga turystów”

Komentarz Komisji ds. GMO:

Nie ma żadnych danych eksperymentalnych, które wskazywałyby, że uprawa odmian GM powoduje tak katastrofalne skutki; uprawa odmian transgenicznych wpływa na krajobraz rolniczy w taki sam sposób jak uprawa innych „konwencjonalnych” odmian roślin. Zmiany, o których mowa w powyższym fragmencie stanowiska KOP

wiążą się ze strukturalnymi zmianami w rolnictwie, które są pochodną zmian cywilizacyjnych i GMO nie odgrywa w tym żadnej szczególnej roli. Zachowanie krajobrazu i jego walorów turystycznych i estetycznych jest ważnym elementem polityki państwa, ale nie może prowadzić do zablokowania rozwoju rolnictwa w Polsce, gdzie odgrywa ono znacznie większą rolę w gospodarce narodowej niż w krajach takich jak Austria czy Szwajcaria, w których rolnictwo odgrywa znikomą rolę w gospodarce i które prawdopodobnie stać na zamianę rolnictwa w tereny turystyczne.

W konkluzji pragniemy podkreślić, że Komisja ds. GMO jest zawsze otwarta i gotowa do dyskusji spraw związanych z GMO i ich użytkowaniem w gospodarce w oparciu na wiarygodnych i możliwych do zweryfikowania danych naukowych i obowiązujących regulacjach prawnych, starając się zachować maksymalną bezstronność w toczącej się na ten temat dyskusji, często naładowanej emocjami. Mamy również nadzieję, że przesłane powyższe uwagi i komentarze będą przydatne w dalszej dyskusji na ten temat na forum KOP.

Z upoważnienia Komisji ds.GMO
przewodniczący

prof. dr hab. Andrzej Anioł

Do wiadomości:

1. Premier Rzeczypospolitej Polskiej
2. Minister Środowiska
3. Minister Rolnictwa
4. Minister Edukacji
5. Prezydium Polskiej Akademii Nauk
6. Komitety Naukowe PAN wydziałów II, IV, V, Komitet „Człowiek i Środowisko”
7. Marszałkowie Województw
8. Państwowa Rada Ochrony Przyrody